

INSTRUMENTS PER A LA PLANIFICACIÓ, EL DISSENY I LA GESTIÓ DE LES NOVES ÀREES D'ACTIVITAT ECONÒMICA

SUMARI

Introducció

1. Marc conceptual

2. Planificació territorial

3. Disseny

4. Promoció pública d'un sector d'abast plurimunicipal:
El *nou* repte de la col·laboració interadministrativa

Bibliografia

MARGARIDA CASTAÑER
Presidenta de la Societat
Catalana d'Ordenació del Territori
Directora de la Fundació
d'Estudis Superiors d'Olot

ANTONI FERRAN I MÈLICH
Departament de Ciències Ambientals
Universitat de Vic

INSTRUMENTS PER A LA PLANIFICACIÓ, EL DISSENY I LA GESTIÓ DE LES NOVES ÀREES D'ACTIVITAT ECONÒMICA¹

Introducció

El mes de setembre de l'any 2005 van celebrar-se a Olot les terceres jornades sobre avaluació ambiental² aplicada al planejament territorial i urbanístic. Les jornades van ser organitzades per la Fundació d'Estudis Superiors d'Olot i el Col·legi d'Ambientòlegs de Catalunya i van comptar amb la col·laboració dels departaments de Política Territorial i Obres Públiques, i de Medi Ambient i Habitatge de la Generalitat de Catalunya³, així com de l'Observatori del Paisatge (taula 1).

TAULA 1 Objectius de la jornada: Avaluació ambiental aplicada a les noves àrees d'activitat econòmica

- 1 Veure com es pot aplicar la Directiva 2001/42/CE d'avaluació ambiental de plans i programes al disseny de les noves àrees d'activitat econòmica.
- 2 Obrir l'estudi i l'anàlisi reflexiu de definició del model de desenvolupament de noves àrees d'activitat econòmica a Catalunya.
- 3 Establir les pautes i els criteris bàsics que han de permetre orientar la selecció de les noves localitzacions de les àrees d'activitat econòmica al territori.
- 4 Definir quins tipus d'activitat s'hi poden implantar.
- 5 Establir els criteris ambientals i paisatgístics bàsics que han de considerar-se en el desenvolupament de les noves àrees d'activitat econòmica a Catalunya.

Les jornades es van centrar a debatre un aspecte concret: la implementació de les noves àrees d'activitat econòmica al territori. Al respecte es van plantejar tres qüestions clau: on les localitzem?, què s'hi instal·la?, com s'hi instal·la?

1. Marc conceptual

Les jornades, que es van desenvolupar en el context de la *nova cultura del territori*⁴, van posar l'accent, com a element previ al debat, en el fet que el territori ha de

ser entès com a un recurs finit, limitat i escàs⁵, que té una importància cabdal per a tots els ciutadans i ciutadanes, i que s'ha d'entendre com un bé comú que no està a la lliure disposició del procés d'urbanització. També es va considerar, com a element orientador, la necessitat de promoure un canvi en les polítiques ambientals que s'han seguit fins ara. Es tracta de passar de *polítiques de final de canonada o correctives a polítiques preventives*⁶.

La nova concepció del desenvolupament sostenible i la necessitat de la seva realització a l'escala local i regional ofereixen una excel·lent oportunitat per incorporar la qüestió ambiental i ecològica en la planificació territorial i urbanística de manera integrada⁷.

Des de la perspectiva ambiental, la incorporació de l'avaluació ambiental de plans i programes⁸ és clau en aquest procés. Es tracta d'anticipar-se a les fases inicials del procés de planejament i fins i tot de les polítiques, per incorporar la dimensió ambiental des del principi i assegurar-se que totes les alternatives i els impactes són considerats adequadament. Però quins són els instruments i les eines que hi ha per a la planificació, el disseny i la gestió de les àrees d'activitat econòmica a partir d'aquest nou marc conceptual?

2. Planificació territorial

Un primer element de reflexió fa referència a la selecció de la localització d'aquestes àrees. La tria és una decisió clau en la qual ja s'han de tenir en compte els criteris ambientals i paisatgístics com a variables que han de ser presents al procés de presa de decisions.

Però com cal abordar la tria del lloc? Cada municipi ha de tenir el *seu polígon*⁹? Hi ha diversos motius que indiquen que en moltes ocasions són necessàries implementacions supramunicipals. La justificació queda recollida, de manera sintètica, en la primera conclusió que es va extreure del debat de les jornades: "La pràctica de localitzar una àrea d'activitat econòmica a

cada municipi ha comportat greus problemes de caire ambiental i territorial. Entre d'altres efectes, cal mencionar: el consum indiscriminat de sòl, la dificultat de dotar-les d'aigua, d'energia, de noves tecnologies... A més, la dispersió genera problemes de mobilitat, tant de persones com de mercaderies i poca competitivitat econòmica de moltes d'elles”.

Sense una planificació i coordinació a gran escala, cada municipi tendirà a construir el seu polígon, obsessionat en forçar la localització dins del seu terme municipal, perseguint el perillós i inexacte miratge de vincular localització amb riquesa i ocupació. Com si aquells municipis que no aconseguen el seu propi polígon haguessin de quedar condemnats indefectiblement a restar marginats en el procés de creixement general del país.

El model de desenvolupament, en aquest context, no pot estar mancat d'una visió territorial global, tant des del punt de vista físic (accessibilitat, mobilitat de les persones, idoneïtat del tipus de sòl, orografia, impacte en el medi) com estratègic (aprofitament de les potencialitats de cada territori, especialització d'usos per obtenir les màximes sinèrgies, etc.). Aquesta opció permet abordar, des d'una perspectiva ambiental, altres aspectes com la mobilitat, l'accés amb transport públic¹⁰, els subministraments d'energia de qualitat i d'aigua, etc., amb una major eficiència, tot evitant l'excessiva dispersió d'aquestes àrees al territori per tal de garantir una major funcionalitat i racionalitat en el seu ús com a recurs escàs que és¹¹.

Els polígons d'àmbit plurimunicipal poden esdevenir una solució des d'una òptica de racionalització i optimització dels processos d'ocupació del territori, tendint a la concentració i evitant la dispersió. És obvi que aquest escenari planteja problemes territorials i urbanístics importants. Les conseqüències beneficioses que se'n deriven (taula 2) compensen prou les dificultats importants que cal superar, que hi són innegablement, pel que la proposta representa de novetat en el panorama de la gestió urbanística d'aquest país¹².

TAULA 2 Alguns avantatges d'aquesta estratègia supramunicipal

- Evita l'esquitxada i l'atomització
- Disminueix el consum de sòl
- Optimitza les infraestructures de la mobilitat
- Minimitza l'impacte ambiental
- Aprofita les economies d'escala per abaratir costos
- Concerta els esforços en la promoció, la comercialització i el manteniment dels polígons
- Concerta els esforços en les polítiques de formació de personal
- Potencia les interdependències i la solidaritat intermunicipal

La planificació territorial ha de prendre en aquest aspecte un paper força rellevant tant a l'hora de promoure com d'establir aquestes noves localitzacions al territori atenent els criteris de funcionalitat, racionalitat i eficiència. En aquest sentit, els criteris per al desenvolupament del Programa de Planejament Territorial expliciten: “Els plans territorials (...) han de ser restrictius en la implantació de polígons industrials o parcs d'activitats formalment autònoms i separats de les trames urbanes. Convindrà limitar aquestes implantacions a les que tinguin un interès territorial estratègic i suficient dimensió per justificar el seu desenvolupament com un teixit singular o autònom amb servei de transport públic”¹³.

Ara bé, la implementació d'àrees d'activitat econòmica d'envergadura supramunicipal no es pot fer sense tenir en compte la sensibilitat dels responsables municipals¹⁴. Conscients d'això, en diferents fòrums s'han iniciat debats al respecte. En són un clar exemple, entre d'altres, les recents jornades celebrades a Vilafranca del Penedès, promogudes pel Consell Comarcal de l'Alt Penedès, i els debats suscitats a la comarca de la Selva, promoguts també pel Consell Comarcal.

A Vilafranca del Penedès es va destacar: “Fa anys que diferents veus de la comarca, i de fora d'ella, han debatut la necessitat de trobar formes de cooperació i de compensació territorials que facin compatible la protecció i la conservació del paisatge penedesenc amb les necessitats dels ajuntaments de trobar mecanismes i estratègies que els permetin impulsar el creixement dels seus municipis i donar servei als ciutadans i les ciutadanes”.

I a Santa Coloma de Farners es posa de manifest: “Els municipis han de satisfer les necessitats dels seus ciutadans; en aquest sentit han de disposar, cada vegada més, d'espais de sòl per allotjar les deixalleries, els dipòsits municipals, magatzems, biblioteques, zones esportives... Tot això comporta l'adquisició de sòl, el qual s'ha de comprar o bé s'ha d'adquirir mitjançant la cessió que correspon de cada promoció. La manca de recursos econòmics per part de les administracions locals és la que ha permès l'existència d'una oferta tan elevada de sòl industrial”.

Conseqüentment, és necessari que els poders locals que planifiquin i gestionin les noves àrees d'activitat econòmica de caire supramunicipal abordin de quina forma es podran compensar les càrregues i els beneficis de la implantació de noves àrees d'activitat econòmica entre el conjunt de municipis que hi participen.

En aquest sentit, a les jornades d'Olot es va concloure (taula 3): “Per poder desenvolupar aquesta nova estratègia d'àrees d'activitat econòmica supramunicipals cal que es puguin trobar les fórmules i les eines legals que facin viable el repartiment de les càrregues i els beneficis que es generin per part dels diferents municipis implicats”. Aquest aspecte serà tractat més endavant, en parlar de la gestió d'aquests espais.

TAULA 3 Conclusions de les jornades d'Olot (setembre de 2005): On se situen les noves àrees d'activitat econòmica?

- 1 La pràctica de localitzar una àrea d'activitat econòmica a cada municipi ha comportat greus problemes de caire ambiental i territorial. Entre d'altres efectes, cal mencionar: el consum indiscriminat de sòl, la dificultat de dotar-les d'aigua, d'energia, de noves tecnologies... A més, la dispersió genera problemes de mobilitat, tant de persones com de mercaderies, i poca competitivitat econòmica de moltes d'elles.
- 2 És necessari que els municipis integrin en la seva pràctica diària la "nova cultura territorial" i vegin les oportunitats que comporta per a ells iniciar una nova estratègia de caire supramunicipal alhora de definir les localitzacions de les noves àrees d'activitat econòmica a Catalunya. S'obre una nova etapa en la qual el pacte i l'acord entre municipis veïns ha de ser possible per desenvolupar projectes comuns.
- 3 Per poder desenvolupar aquesta nova estratègia d'àrees d'activitat econòmica supramunicipals cal que es puguin trobar les fórmules i les eines legals que facin viable el repartiment de les càrregues i els beneficis que es generin per part dels diferents municipis implicats. El marc legal vigent a Catalunya a l'actualitat admet la possibilitat de la mancomunació de tots els ajuntaments participants en la gestió conjunta.
- 4 Així mateix, es preveu el fet que aquests ens puguin ser administracions actuants per poder-se repartir els beneficis i les càrregues que es generin. En aquest moment, des de la Generalitat s'estan implementant àrees d'activitat econòmica supramunicipals.
- 5 A l'hora de triar la localització i de fer el projecte d'una àrea d'activitat econòmica cal tenir present, mitjançant una anàlisi multivariable, el conjunt d'aspectes de caire ambiental, social i econòmic que incideixen des del moment d'inici del procés de presa de decisions fins al moment de ple rendiment de l'àrea.

3. Disseny

Un altre element de reflexió és què s'hi instal·la i com s'hi instal·la (taula 4). Evidentment, s'entra en un canvi d'escala de l'anàlisi –del Pla Parcial–. Aquest és un moment en què la incorporació dels criteris ambientals i paisatgístics pot determinar el resultat final i, de manera especial, afectar la percepció que els ciutadans poden tenir d'aquestes noves àrees¹⁵.

En aquest moment avançat del procés de presa de decisions, és important fer un nou esforç per intentar trobar quins són o poden ser els aspectes que cal treballar amb major detall de cara a assolir el màxim grau d'integració de criteris ambientals i paisatgístics en el desenvolupament del pla parcial. No es tracta de fer una reflexió teòrica al respecte i definir uns criteris i recomanacions estàndards de manera genèrica, sinó al contrari, es tracta d'acostar-se molt a prop del lloc i identificar els aspectes de major interès i els que poden ser més vulnerables. A més, cal definir les accions que poden ser efectives i eficients a curt termini tot aplicant el principi de precaució i prevenció del qual ja hem fet esment.

En aquest context, la primera qüestió que cal considerar fa referència a l'àmbit i el contingut de l'estudi ambiental que s'ha de desenvolupar. La legislació vigent especifica que ha de tenir el contingut següent: una part descriptiva, una d'anàlisi i una de justificació de l'ordenació. També cal incloure les recomanacions i condicionants ambientals específics que han de tenir-se en compte de cara a neutralitzar o minimitzar els impactes.

Recentment, la Direcció General d'Arquitectura i Paisatge, integrada en el Departament de Política Territorial i Obres Públiques de la Generalitat, ha redactat un projecte de reglament pel qual es desenvolupa la Llei 8/2005, de 8 de juny, de protecció, gestió i ordenació del paisatge¹⁶. El capítol II del citat projecte incorpora la regulació de l'estudi d'impacte i integració paisatgística i l'informe d'impacte i integració paisatgística com a instruments innovadors a l'ordenament jurídic català. El propi projecte de reglament determina que es requerirà l'estudi d'impacte i integració paisatgística, entre d'altres supòsits, quan qualsevol llei o disposició o quan el planejament territorial o urbanístic així ho estableixi.

TAULA 4 Conclusions de les jornades d'Olot (setembre de 2005): Què s'hi instal·la i com s'hi instal·la?

- 1 Experiències internacionals i assaigs en polígons propers constaten que cal apostar per impulsar els conceptes i els criteris del que es pot anomenar l'ecologia industrial amb la finalitat d'aconseguir àrees de residu zero i energèticament sostenibles.
- 2 Sovint la banalització de les àrees d'activitat econòmica ha comportat impactes paisatgístics i ambientals molt severos. La consideració dels aspectes paisatgístics i ambientals són bàsics tant en el moment de triar la localització supramunicipal d'una àrea d'activitat econòmica com en el moment de l'ordenació i de la urbanització d'aquests espais.
- 3 Cal atendre amb urgència, tant a les àrees existents com a les futures, les captacions d'aigua, la insuficient depuració de les aigües residuals que s'originen i la deficient gestió dels residus. A més, cal considerar els impactes que s'originen sobre el medi ambient nocturn, fonamentats per una il·luminació feta sense atendre els mínims criteris de racionalitat i eficiència.
- 4 La definició de la trama, atenent el principi de permeabilitat tant externa com interna d'aquests espais, i dels usos de les activitats que s'hi poden implantar és una variable que cal considerar de cara a la caracterització d'aquests nous espais urbans.
- 5 La complexitat d'aquestes àrees, a causa de la supramunicipalitat, la multiplicitat d'activitats i la voluntat de gestió conjunta de les infraestructures i serveis, comporta la necessitat d'especialistes amb una visió multidisciplinària. Conseqüentment, cal vetllar per aquesta formació.

D'acord amb el citat projecte, l'estudi ha de tenir el següent contingut:

- a) Descripció de l'estat del paisatge: principals components, valors paisatgístics, visibilitat i fragilitat del paisatge.
- b) Característiques del projecte: emplaçament i inserció, documents que defineixen el projecte: alçat, seccions, plantes, volumetria, materials i altres aspectes rellevants.
- c) Criteris i mesures d'integració: impactes potencials, anàlisi de les alternatives, justificació de la solució adoptada i descripció de les mesures adoptades per a la correcció dels impactes.

L'estudi ha d'anar acompanyat dels documents gràfics necessaris que permetin visualitzar els impactes i les propostes d'integració del projecte en el paisatge, així com de la informació referida a l'estat del planejament en el qual s'insereix l'actuació. D'altra banda, l'informe d'impacte i integració paisatgística té com a objecte principal avaluar la idoneïtat i suficiència dels criteris o les mesures adoptades per integrar en el paisatge les actuacions, els usos, les obres i les activitats que cal realitzar. L'emissió d'aquest informe correspon amb caràcter preceptiu a la Direcció General d'Arquitectura i Paisatge entre d'altres supòsits, quan així ho determinin els plans territorials parcials i els plans directores territorials, a més de tots els altres supòsits als quals ho estableixi la legislació territorial i urbanística.

Pel que fa als condicionants ambientals, queden recollits al decret legislatiu 1/2005, de 26 de juliol, pel qual s'aprova el text refós de la Llei d'Urbanisme de Catalunya i s'estableix, entre d'altres qüestions, quin ha de ser el contingut de l'informe ambiental. Més recentment s'ha aprovat la ley 9/2006, de 28 d'abril, sobre avaluació dels efectes de determinats plans i programes sobre el medi ambient. De fet, aquesta llei ve a donar resposta a la transposició que estava pendent de fer-se de la Directiva 2001/42/CE del Parlament Europeu i del Consell de 27 de juny de 2001, relativa a l'avaluació ambiental estratègica de plans i programes sobre el medi ambient per part del Govern central, que estableix el marc sobre el qual s'ha de desenvolupar l'informe de sostenibilitat, tot establint el seu contingut i en quins supòsits s'ha de fer¹⁷.

Cal tenir en compte que la proposta de desenvolupament de la nova àrea d'activitat econòmica es desenvolupa sobre sòl ja qualificat pel planejament vigent com a industrial. Pel que fa al conjunt de variables que poden ser susceptibles d'estudi –com ara l'ocupació del sòl, el cicle de l'aigua, la qualitat de l'aire, les condicions acústiques, lumíniques i radioelèctriques, la gestió de material i residus, la conservació de la biodiversitat i del patrimoni natural i la qualitat del paisatge–, cal identificar quines

són les que poden ocasionar major impacte i sobre quines és possible incidir. Pel que fa a les activitats que s'hi podran implantar, cal definir-les a la normativa del pla.

4. Promoció pública d'un sector d'abast plurimunicipal: El nou repte de la col·laboració interadministrativa

Atès el canvi d'escala de les operacions urbanístiques, tant pel que fa a l'àmbit físic com a l'estratègic, la tradicional metodologia de desenvolupament urbanístic basada en la confluència d'accions i d'interessos del binomi ajuntament-promotor de sòl, que permetia fins ara fer convergir voluntats municipals i interessos dels inversors, comença a patir mancances. Així resulta que la iniciativa pública no concertada i la iniciativa privada tenen dificultats per desenvolupar actuacions de gran abast amb la complexitat derivada d'aquest nou escenari, la qual cosa afecta el territori o els interessos compartits de diversos municipis.

La promoció d'un sector d'activitat econòmica d'abast plurimunicipal requereix l'acord d'un grup de municipis, en un entorn territorial determinat dins el qual s'ha identificat una possible localització. Aquests municipis hauran de convergir en la voluntat d'actuar de forma coordinada i solidària i de col·laborar en la consecució d'aquell objectiu (amb l'ajut o no d'altres administracions o del sector privat). La importància d'aquesta nova manera de treballar va quedar recollida explícitament a les conclusions de les jornades quan es diu al respecte: "És necessari que els municipis integrin en la seva pràctica diària la nova cultura territorial i vegin les oportunitats que comporta per a ells iniciar una nova estratègia de caire supramunicipal a l'hora de definir les localitzacions de les noves àrees d'activitat econòmica a Catalunya. S'obre una nova etapa en la qual el pacte i l'acord entre municipis veïns ha de ser possible per poder desenvolupar projectes comuns"¹⁸.

Els objectius que aquest grup de municipis i les entitats públiques o privades col·laboradores han de compartir es concretaran en el temps en una sèrie d'etapes que cal desenvolupar.

- 1) Estudiar la viabilitat del projecte.
- 2) Adquirir el sòl necessari.
- 3) Projectar i gestionar el nou sector urbanístic.
- 4) Urbanitzar el nou sector.
- 5) Comercialitzar i promoure les parcel·les resultants del procés urbanístic.
- 6) Gestionar el funcionament del sector en el decurs del temps.

Els principis de concertació, col·laboració i solidaritat han de regir necessàriament les relacions entre els municipis. Cal entendre la iniciativa com un treball de gestió conjunta, decidida i sostinguda en suport del desenvolupament del nou sector urbanístic. Aquest treball conjunt es concreta en un seguit de gestions, decisions i inversions importants amb l'objectiu de planificar, construir i mantenir el parc d'activitats.

La distribució de càrregues i beneficis entre els municipis i altres ens cooperants, afectats directament pel desenvolupament del nou polígon industrial, ha de ser la base de la seva relació fomentada en el principi de solidaritat. Tots els ens participants han d'obtenir els beneficis que corresponen al seu grau de participació en el projecte i participar de les càrregues corresponents. Això inclou, lògicament, que en el decurs del projecte es produeix un repartiment dels esforços i els treballs de gestió així com de les inversions que ha de tenir la seva justa retribució.

La redistribució dels ingressos que deriven de la implantació del parc d'activitats es produirà per dos conceptes: la venda o lloguer de les parcel·les que hauran estat adjudicades a cada ens en funció de les inversions aportades i de la participació de l'administració actuant, i d'altra banda, la participació en els beneficis fiscals, segons estigui pactat en conveni (llicència d'obres per a noves edificacions, impost de béns immobles [IBI] sobre els edificis construïts, impostos d'activitats econòmiques).

TAULA 5 Fórmules de gestió i desenvolupament

La *mancomunitat de municipis* és un ens local regulat pels articles 115 al 122 de la Llei Municipal i de Règim Local (LMRL), text refós aprovat pel decret legislatiu 2/2003, de 28 d'abril. L'article 115.2 estableix concretament que es poden constituir mancomunitats en matèria urbanística. Tan sols pot estat integrat per municipis.

El *consorci* és una entitat pública de caràcter associatiu que pot ser constituïda pels ens locals amb altres administracions públiques i privades per a finalitats d'interès comú (articles 169 al 272 de la LMRL). Es poden constituir amb finalitats urbanístiques, tal com preveu el Reglament de Gestió Urbanística.

La reglamentació vigent preveu dues fórmules per a l'actuació concertada dels municipis, totes elles amb caràcter d'associació voluntària: mancomunitats i consorcis amb altres administracions (taula 5). Per a la seva concreció, caldria formalitzar un conveni urbanístic entre totes les administracions implicades per fixar la figura jurídica que cal constituir, tot definint per endavant els elements essencials dels seus estatuts.

En ambdós supòsits, la seva norma reguladora és, en primer lloc, els seus estatuts. Ara bé, per al cas que ens ocupa, la promoció de polígons industrials per part de les administracions locals, el consorci permet la integració d'altres agents, públics o privats, especialitzats en aquests tipus de projectes, amb capacitat tècnica i econòmica per afrontar la seva execució amb garanties d'èxit¹⁹.

En definitiva, la necessitat de trobar mecanismes de cooperació i compensació territorial és la fita que cal saber resoldre per tirar endavant aquesta nova estratègia que ha de permetre fer front als nous reptes territorials i ambientals que hi ha avui a casa nostra. El consens respecte la necessitat de trobar mecanismes de cooperació i compensació territorial és unànime i des de diferents fòrums s'ha posat damunt la taula.

De fórmules i idees al respecte n'hi ha força. Hi ha experiències franceses²⁰, italianes²¹, basques²² i catalanes²³. Però de fet, i tal com ens deia Fernando Nebreda, director-gerent d'Oarsoaldea, al final de la presentació de la seva ponència a les jornades d'Olot: "De todas formas, la otra lectura que podemos hacer de esta experiencia es que los instrumentos para la colaboración en el nivel comarcal existen, aunque sean incompletos o imperfectos. La legislación vigente nos proporciona mecanismos. Pero la puesta en práctica de los mismos requiere voluntad política. Para que haya voluntad política, es necesario abordar un proceso de reflexión previa, que nos lleve al convencimiento de que puede ser un instrumento adecuado para participar no sólo en los costes, sino en los beneficios de una promoción conjunta de suelo industrial".

Bibliografia

Avaluació d'Impacte Ambiental del Planejament Urbanístic i Territorial, actes de les I Jornades d'Avaluació d'Impacte Ambiental del Planejament urbanístic i territorial, Olot 2000, Càtedra de Geografia i Pensament Territorial, Universitat de Girona.

La introducció de l'avaluació ambiental estratègica en l'ordenació territorial: reptes i experiències, actes de les II Jornades d'Avaluació d'Impacte Ambiental del Planejament Urbanístic i Territorial, Olot 2000, Càtedra de Geografia i Pensament Territorial, Universitat de Girona,

Jornada sobre les noves eines per a l'ordenació del territori. *La gestió del paisatge i l'avaluació ambiental estratègica*, castell de Montesquiu, Departament de Política Territorial i Obres Públiques de la Generalitat de Catalunya i Col·legi Oficial d'Arquitectes de Catalunya, juny de 2004.

Jornada de presentació d'experiències i de debat sobre les diferents formes de cooperació i compensació territorials, Vilafranca del Penedès, Societat Catalana d'Ordenació del Territori i Consell Comarcal de l'Alt Penedès, abril de 2006.

CADS (ed.); *Principis directores per al desenvolupament territorial sostenible del continent europeu*, Barcelona, Generalitat de Catalunya, CADS. (Col·lecció Papers de sostenibilitat, número 6).

Secretaria per a la Planificació Territorial (2005); *Criteris per al desenvolupament del Programa de Planejament Territorial, Programa de Planejament Territorial*, Departament de Política Territorial i Obres Públiques, Generalitat de Catalunya.

El planejament territorial a Europa: experiències innovadores, Universitat Internacional Menéndez Pelayo, octubre de 2004. Barcelona.

1 Per a la redacció d'aquest article ens hem basat en les ponències que es van presentar a les terceres jornades sobre avaluació ambiental aplicada al planejament territorial i urbanístic. Agraïm als diferents ponents l'esforç que van fer en la preparació dels materials de les jornades i de manera especial les aportacions fetes per Albert Cortina, Ramon Forcada, Fernando Nebreda i Joan López.

2 Edicions anteriors: Vegeu les actes de les I Jornades sobre Avaluació d'Impacte Ambiental del Planejament Urbanístic i Territorial, a les quals es va discutir sobre els reptes tècnics i polítics de l'aplicació de la Directiva 2001/42/CE. També es poden veure les actes de les II Jornades sobre Introducció de l'Avaluació Ambiental Estratègica en l'Ordenació Territorial: reptes i experiències. FES. Olot, 2000 i 2002. Càtedra de Geografia i Pensament Territorial. Universitat de Girona.

3 Per a més informació consulteu la web www.fes.org.

4 Vegeu la Declaració de Figueres (Figueres, 2003), Declaració de Tortosa (Tortosa, 2005) i el *Manifiesto por una nueva cultura del territorio* (2006); Madrid, Colegio de Geógrafos.

5 La carta europea del sòl elaborada pel Consell d'Europa l'any 1972 ja diu: "El sòl és un recurs limitat que es destrueix fàcilment". Més tard, l'any 1992, la Declaració de Curitiba, que es va fer al marc de la Cimerà de Rio de Janeiro i que potser constitueix el primer intent institucional de concretar a l'escala local i a l'àmbit territorial els requeriments de la sostenibilitat, diu: "Malbaratar el mínim i economitza el màxim el territori".

6 Antoni Ferran i Mèlich; *La consideració dels aspectes ambientals i paisatgístics en el disseny dels nous polígons*.

7 Carta mundial de la naturalesa. Resolució de Nacions Unides de 28 d'octubre de 1982: L'Assemblea General de Nacions Unides va aprovar la carta de la naturalesa, on es proclamen com a principis, entre d'altres: "En la planificació i realització de les activitats de desenvolupament social i econòmic, es tindrà en compte el fet que la conservació de la naturalesa és una part integrants d'aquestes activitats".

8 Directiva 2001/42/CE del Parlament Europeu i del Consell de 27 de juny de 2001, relativa a l'avaluació dels efectes de determinats plans i programes sobre el medi ambient, transposada al marc legal estatal per la ley 9/2006 de 28 d'abril sobre avaluació dels efectes de determinats plans i programes sobre el medi ambient.

9 Ens referim a l'àrea d'activitat econòmica si bé encara es fa servir el terme *polígon industrial* per referir-se'n, la qual cosa genera una certa confusió terminològica i conceptual.

10 Joan López: "El fet més destacable és que els polígons industrials dispersos pel territori originen, per les seves característiques, una mobilitat de difícil satisfacció amb mitjans de transport col·lectiu"; Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans.

11 Vegeu nota 18.

12 Ramon Forcada i Pons (2005); *Actuacions industrials i d'activitat econòmica d'abast plurimunicipal. Projectes de l'Incasol*.

13 Departament de Política Territorial i Obres Públiques; *Criteris per al desenvolupament del Programa de Planejament Territorial*.

14 En opinió dels representants municipals, el desenvolupament de noves àrees d'activitat econòmica (industrial, comercial i de serveis) representa una possibilitat de finançament local. La promoció d'un polígon per part de la iniciativa privada significa inicialment un conjunt de beneficis en favor de l'ens local: Ingressos a curt i mig termini en concepte de llicències d'obres, ingressos a llarg termini en concepte del IAE (mitjana i gran empresa), captació d'espai per a serveis municipals per cessió del percentatge de sòl corresponent, generació d'ocupació local. No obstant això, si l'ocupació del sòl en el planejament no va acompanyada d'una implantació efectiva de les empreses, l'únic que es genera és sòl en reserva sotmès a l'especulació de preus, sense generar cap benefici per al municipi, tret de la disponibilitat de terreny per a la ubicació de serveis municipals. (Acta de la reunió del CSPS de la Comarca de la Selva del 29 de juny de 2006.)

15 Antoni Ferran i Mèlich; *La consideració dels aspectes ambientals i paisatgístics en el disseny dels nous polígons*.

16 Edicte de 9 de maig de 2006 pel qual se sotmet a informació pública el projecte de decret pel qual es desenvolupa la llei 8/2005, de 8 de juny, de protecció, gestió i ordenació del paisatge.

17 Per a més informació podeu consultar la web del DMAH de la Generalitat de Catalunya.

18 En la mateixa línia parlava Fernando Nebreda Díaz de Espada, director-gerent d'Orasoaldea, quan a l'inici de la seva intervenció deia: "Voy a presentar las líneas más relevantes de una experiencia que se basa en la existencia de una voluntad política compartida por varios municipios de unirse y concentrar fuerzas y recursos para la promoción de suelo industrial. (...) esa voluntad es más importante que la existencia de un encaje jurídico claro...".

19 Ramon Forcada i Pons (2005); *Actuacions industrials i d'activitat econòmica d'abast plurimunicipal. Projectes de l'Incasol*.

20 Per a més informació podeu consultar la web.

21 Graziella Guaragno; *Strategie territoriali per la pianificazione sostenibile delle aree produttive: le esperienze della Provincia di Bologna*.

22 Respecte de com s'efectua el repartiment de costos i beneficis a la experiència que ens van presentar de la Comarca d'Orasoaldea (Euskadi), el seu director-gerent, Fernando Nebreda, deia: "Hemos visto los elementos fundamentales de la experiencia que se está llevando a cabo en esta comarca guipuzcoana. El convenio fue firmado por los alcaldes de los municipios de Errenteria, Lezo, Oiartzun y Pasaia y el presidente de la Agencia de Desarrollo el 11 de febrero de 1998, y en este momento es plenamente operativo, pues se está recibiendo el equivalente al 50% del IAE anual de las operaciones que se han hecho. Alguno se preguntará si la reforma que ha sufrido el IAE afecta a este acuerdo. Bien, pues nosotros entendemos que (...) no tiene por qué afectar porque es puro criterio de cálculo. Aun en el supuesto de que desapareciera el IAE, la voluntad expresada en el convenio exigiría buscar otro criterio de cálculo para llegar a unas cantidades más o menos similares".

23 Ramon Forcada: "Pel que fa a la gestió i manteniment de tributs caldria establir en els estatuts que tant les despeses que originen el manteniment del polígon un cop executat (prestació de serveis públics: llum, desguàs, aigua, etc.) com

els ingressos (taxes, impostos sobre béns immobles, activitats econòmiques, increment de valor dels terrenys, etc.) es distribuirien entre els membres en la proporció acordada. Els ajuntaments poden delegar en la mancomunitat o el consorci la potestat tributària referida a taxes i contribucions especials així com fixar preus públics. No podran, però, tenir potestat tributària pel que fa a impostos,

que hauran de ser fixats pels ajuntaments competents, si bé per conveni o estatutàriament es podria fixar que l'ajuntament transferís a favor de l'associació una part dels ingressos que obtinguin pel polígon per l'aplicació dels impostos. Aquesta gestió de la mancomunitat o el consorci no obsta la constitució d'una associació administrativa de conservació", Incasol.